

Ανάπτυξη διμεταλλικών καταλυτών στηριγμένων στο ορυκτό παλυγορσκήτης για αποτελεσματική μετατροπή τηγανελαίων σε ανανεώσιμο ντίζελ

Φάνη Κωνσταντίνα¹, Ζαφειρόπουλος Ιωάννης¹, Κορδούλη Ελεάνα², Λυκουργιώτης
Σωτήριος¹, Κορδούλης Χρήστος^{2,3}, Μπουρίκας Κυριάκος¹

¹Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

²Τμήμα Χημείας, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα.

³Ινστιτούτο Επιστημών Χημικής Μηχανικής - ΙΤΕ, Πάτρα

3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Βιοκαυσίμων & Εναλλακτικών Καυσίμων,
15 & 16 Μαΐου 2025,
Λίμνη Πλαστήρα

Αναβάθμιση Βιομάζας

Πυρόλυση

Μετεστεροποίηση

MeOH/Cat

Εκλεκτική
Αποξυγόνωση

H₂/Cat

Υγρό οργανικό προϊόν

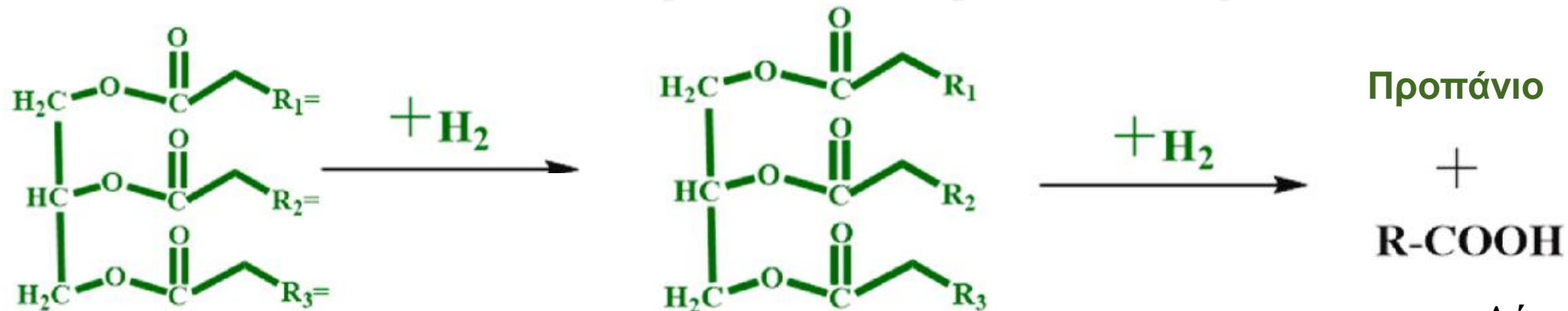
FAME

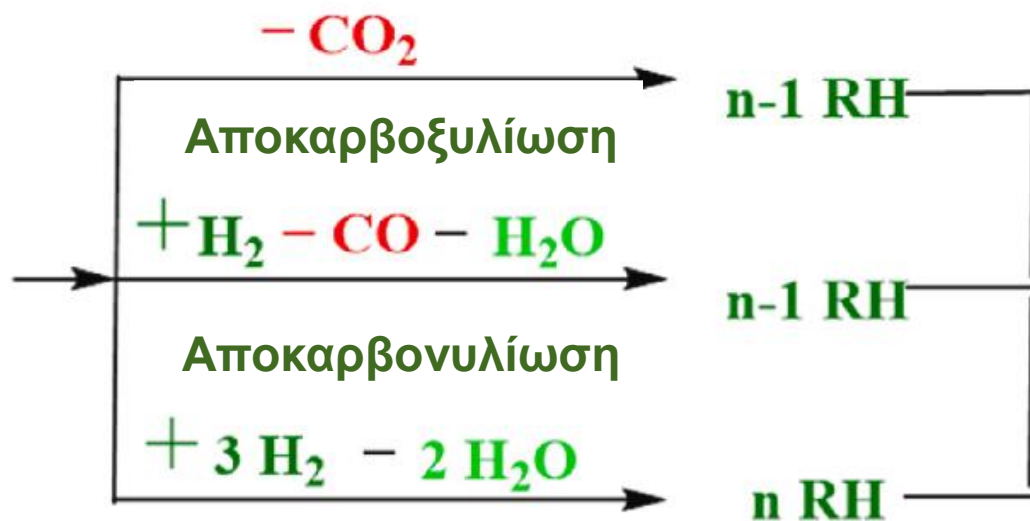
Ανανεώσιμο ντίζελ
C₁₅-C₁₈

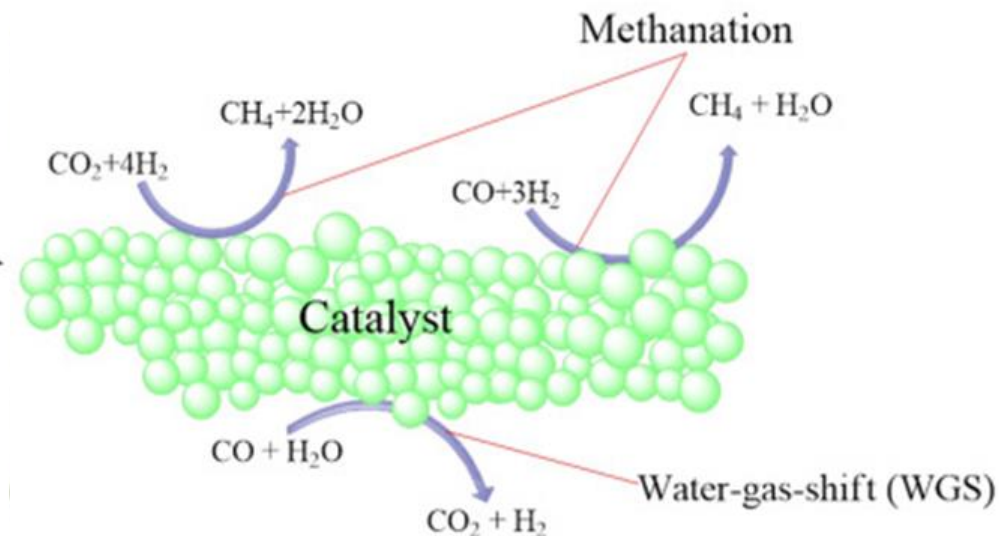
Εκλεκτική αποξυγόνωση (SDO)

Αέρια φάση

Υδρογονοαποξυγόνωση

Καταλύτες SDO

Υπάρχοντες καταλύτες
υδρογονοεπεξεργασίας
πετρελαϊκών κλασμάτων

$\text{CoMo}/\gamma\text{-Al}_2\text{O}_3$
 $\text{NiMo}/\gamma\text{-Al}_2\text{O}_3$
 $\text{NiW}/\gamma\text{Al}_2\text{O}_3$

Για να παραμείνουν
δραστικοί απαιτείται η
προσθήκη θειούχων
ενώσεων – Μόλυνση
τελικού προϊόντος

Καταλύτες ευγενών
μετάλλων στηριγμένων σε
φορέα με μεγάλη ειδική
επιφάνεια

Υψηλό κόστος

Μεταλλικοί μη θειωμένοι
καταλύτες μετάλλων
μετάπτωσης

Νικελικοί καταλύτες

Μονομεταλλικοί:

π. χ. Ni-SiO_2 , $\text{Ni-Al}_2\text{O}_3$, Ni-ZrO_2

Υψηλή
δραστικότητα

Υψηλή
ειδική
επιφάνεια

Διμεταλλικοί:

π. χ. $\text{MoNi-Al}_2\text{O}_3$, $\text{WNi-Al}_2\text{O}_3$,
 $\text{ZnNi-Al}_2\text{O}_3$, $\text{CuNi-Al}_2\text{O}_3$,
 MoNi-ZrO_2

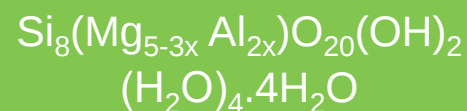
Φορείς: οξείδια,
ενεργός άνθρακας, ζεόλιθοι,
ορυκτά

Μέση
οξύτητα

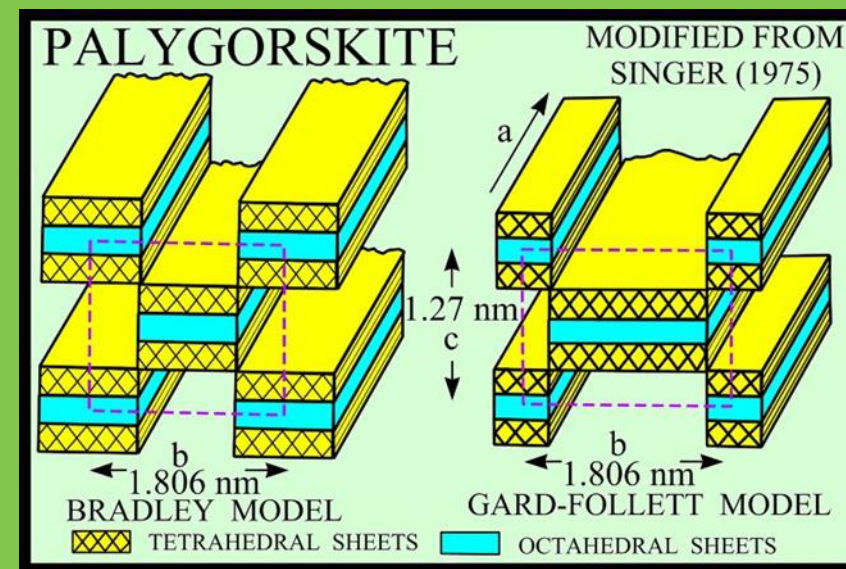
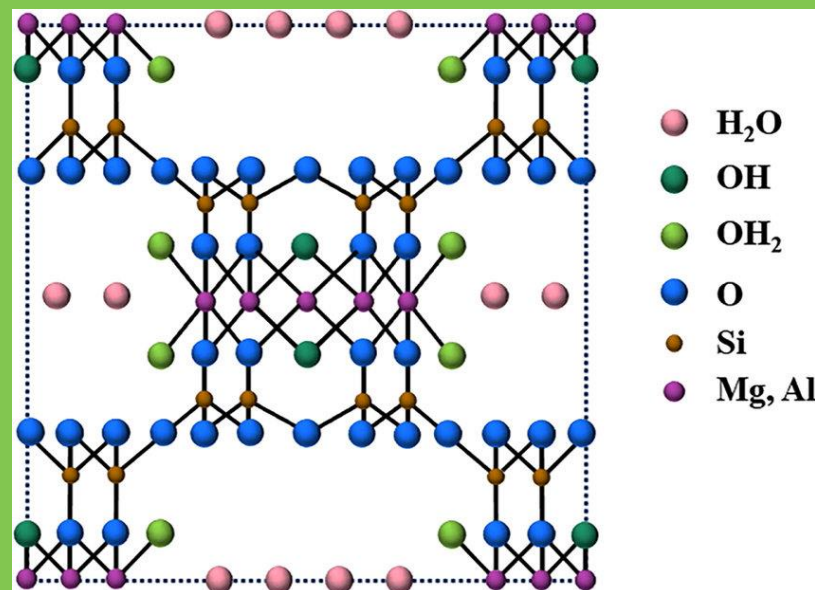
Χαμηλό
κόστος
παραγωγής

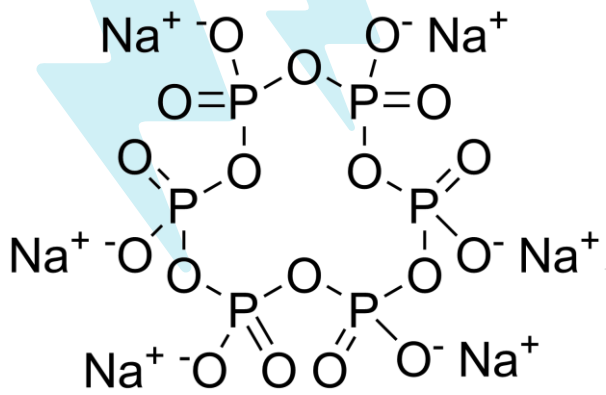
Παλυγορσκίτης

- Φυλλοπυριτικό ορυκτό 2:1.
- **Ινώδης Μορφολογία**
- Δύο τετραεδρικά στρώματα πυριτικών μονάδων που εμπεριέχουν ένα στρώμα οκταεδρικών μονάδων Al και Mg.
- Κενά: 1 έως 2 nm
- Ανάμεσα στα κενά εισέρχονται μόρια ύδατος (προσροφημένα)

Κατεργασία Παλυγορσκίτη

Calgon

Αραίωση Δείγματος με
χρήση διαμεριστικού
παράγοντα.

Έναρξη Καθίζησης

Φυγοκέντρωση
Ξήρανση

01

03

05

02

04

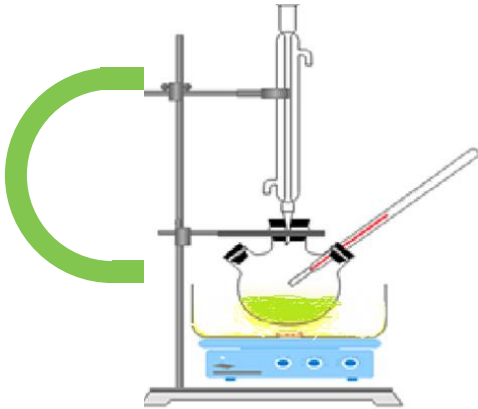
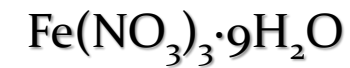
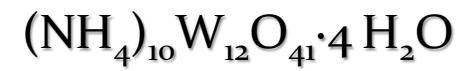
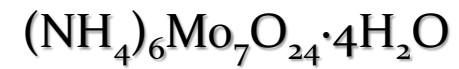
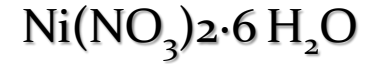

Ανάδευση για να
διασκορπιστούν τα
σωματίδια

Διαχωρισμός
αργιλικού κλάσματος
με γυάλινη πιπέτα

Σύνθεση καταλυτών

30% κ.β. δραστική φάση
 $\text{Ni}/(\text{Ni}+\text{Me})=0.95$
Me: Mo, W, Fe

Εναπόθεση-Καθίζηση
με ουρία σε $\uparrow T$

Ξήρανση στους 110°C

Ενεργοποίηση με H_2
στους 500°C 2.5 ώρες

- Ni/Pal
- MoNi/Pal
- WNi/Pal
- FeNi/Pal

Τεχνικές χαρακτηρισμού καταλυτών

Ρόφηση / εκρόφηση N_2

Προσδιορισμός ειδικής επιφάνειας και της κατανομής του μεγέθους των πόρων

TEM

ηλεκτρονική μικροσκοπία: μορφολογικά χαρακτηριστικά

Θερμοπρογραμματισμένη εκρόφηση αμμωνίας (NH_3 -TPD)

Προσδιορίζουμε την επιφανειακή οξύτητα / βασικότητα

TOC-SSM

Προσδιορισμός άνθρακα χρησιμοποιημένων καταλυτών.

XRD

Προσδιορισμός των κρυσταλλικών φάσεων και μεγέθους των νανοκρυστάλλων

Θερμοπρογραμματισμένη αναγωγή με υδρογόνο H_2 -TPR

Προσδιορίζουμε την / τις θερμοκρασίες αναγωγής.

Φασματοσκοπία φωτοηλεκτρονίων ακτίνων -X (XPS)

Επιφανειακή ανάλυση καταλυτών

Αξιολόγηση Καταλυτών

Συνθήκες Αντίδρασης

Μάζα καταλύτη: 0.5 - 2 g

Όγκος ελαίου: 50-100 ml

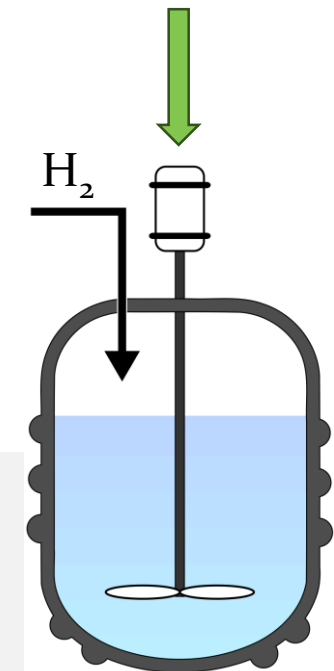
Θερμοκρασία: 310-390 °C

Πίεση H_2 : 40 bar   Παροχή H_2 : 100 ml/min

Χρόνος αντίδρασης: 9 h

Ανάλυση υγρού προϊόντος

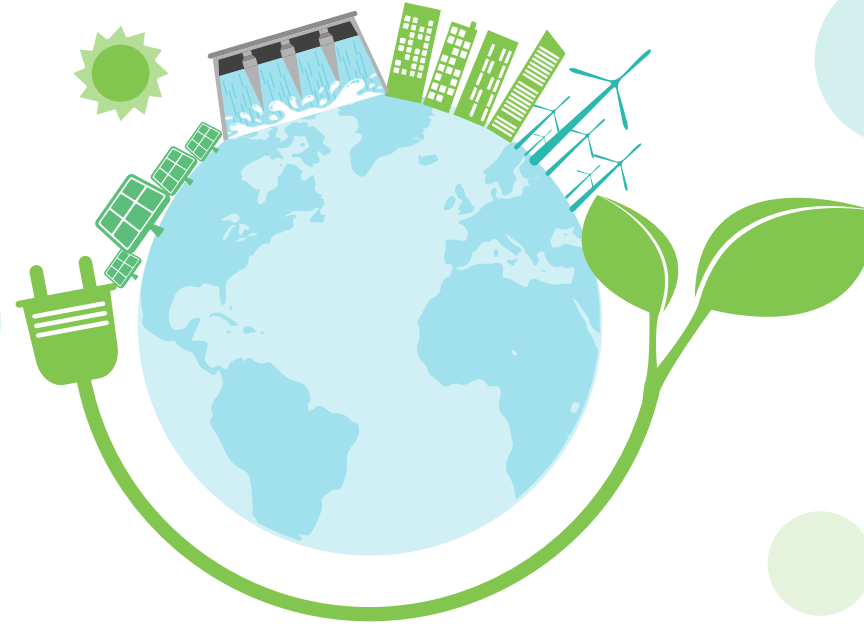
GC-FID/MS

Αντιδραστήρας
ημι-διαλείποντος
έργου

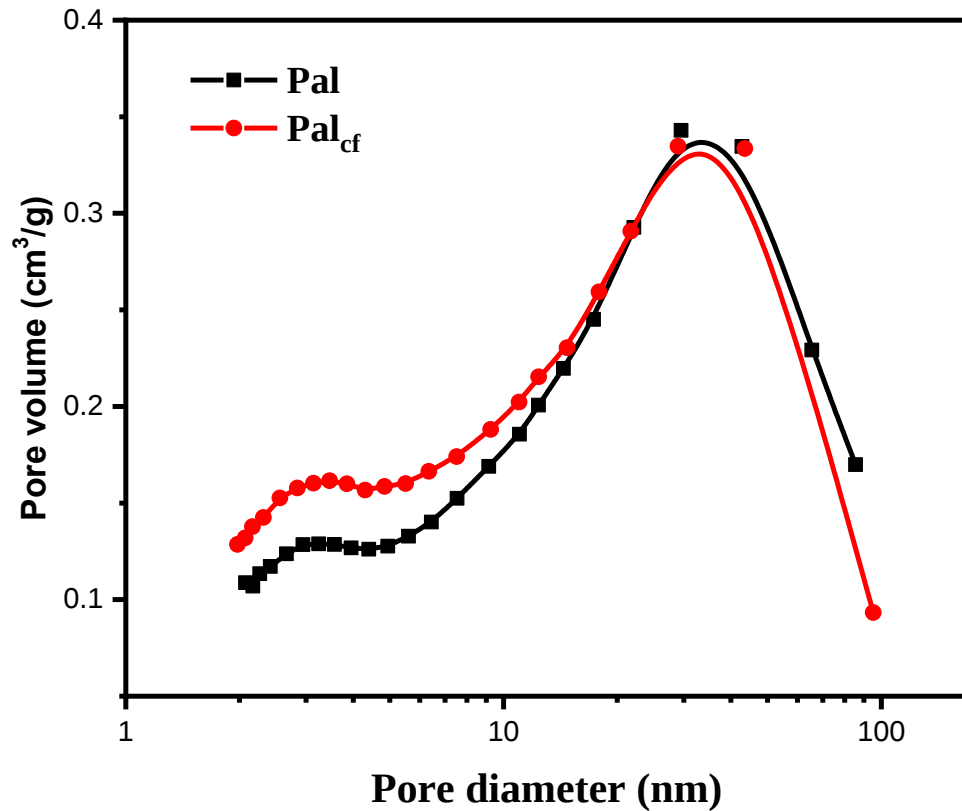

Ανανεώσιμο ντίζελ
C15-C18

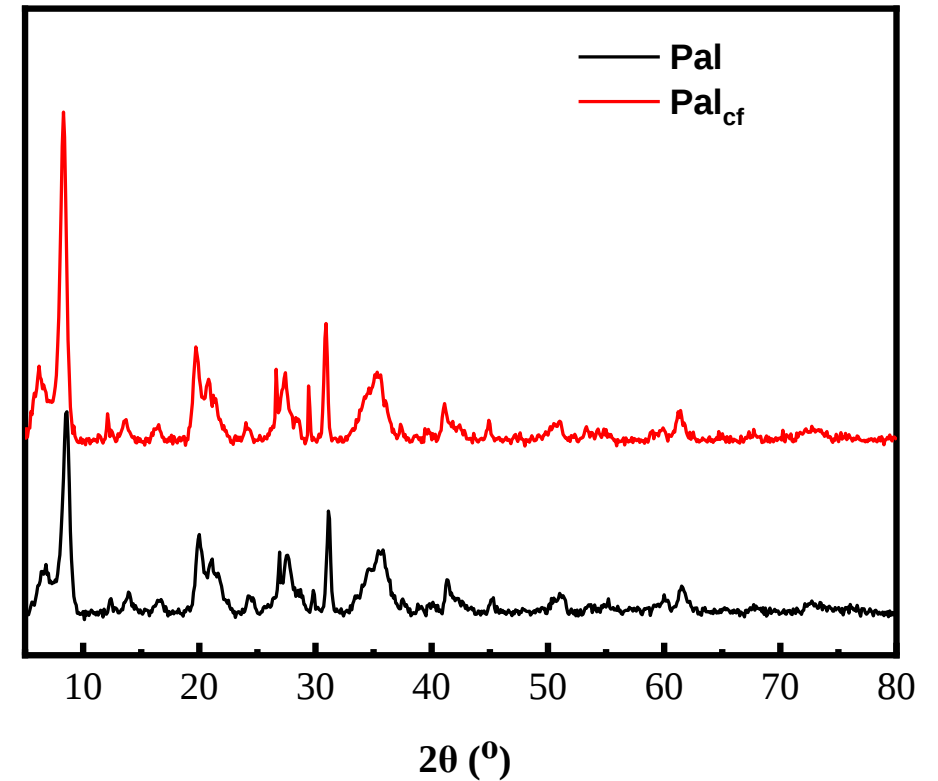

Κατεργασία παλυγορσκήτη

Αποτελέσματα κατεργασίας παλυγορσκήτη

- Αύξηση της ειδικής επιφάνειας από τα 134 σε 176 m²/g
- Αύξηση μικροπόρων και μικρών-μεσαίων μεσοπόρων

- Η κατεργασία δεν διαταράσσει το δομικό πλαίσιο του υλικού
- Ταυτοποίηση παλυγορσκήτη

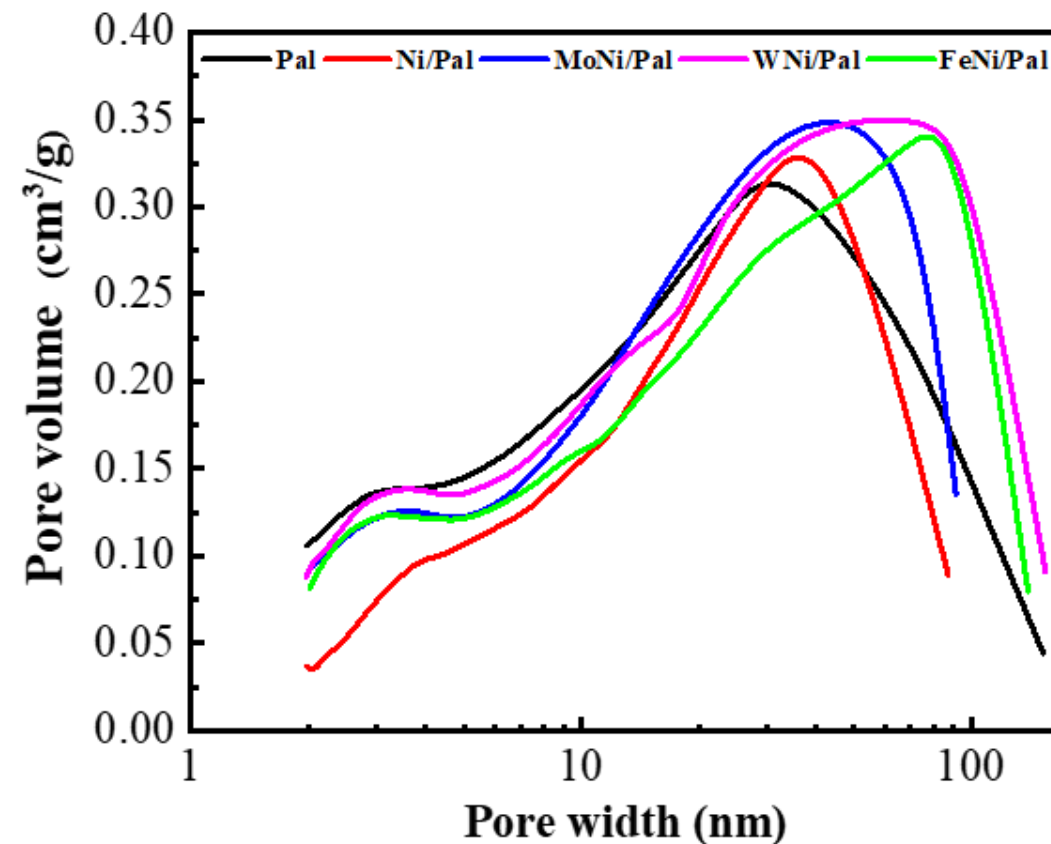

Φυσικοχημικός χαρακτηρισμός καταλυτών

Υφή καταλυτών

Δείγμα	Ειδική Επιφάνεια (m ² /g)	Ειδική Επιφάνεια (m ² /g _{φορέα})	Εξωτερική Επιφάνεια (m ² /g)	Ειδικός Όγκος πόρων (cm ³ /g)	Μέση διάμετρος πόρων (nm)
Pal	176	176	135	0.34	10
Ni/Pal	112	160	90	0.29	15.9
MoNi/Pal	133	190	121	0.34	13.8
WNi/Pal	137	195	127	0.34	12.5
FeNi/Pal	123	176	110	0.39	12.4

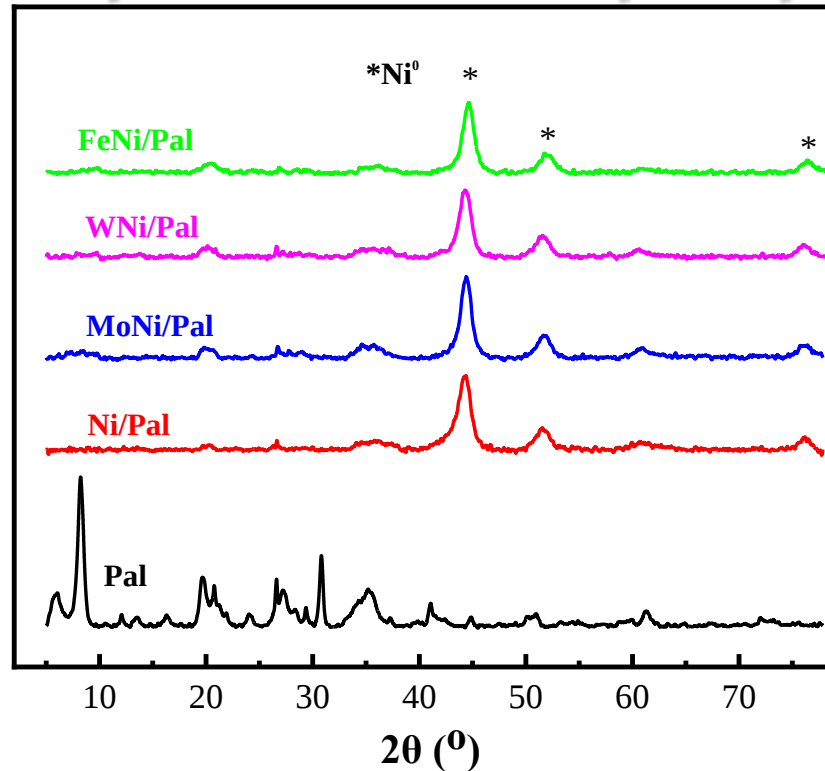

Αποτελέσματα

- Διμεταλλικοί καταλύτες μεγαλύτερη ειδική επιφάνεια και μικρότερη διάμετρο πόρων από μονομεταλλικό.
- 2 περιοχές μεσοπόρων με κέντρο τα 3 nm και 50 nm.

Κρυσταλλική δομή-Μέγεθος κρυσταλλίτη Ni

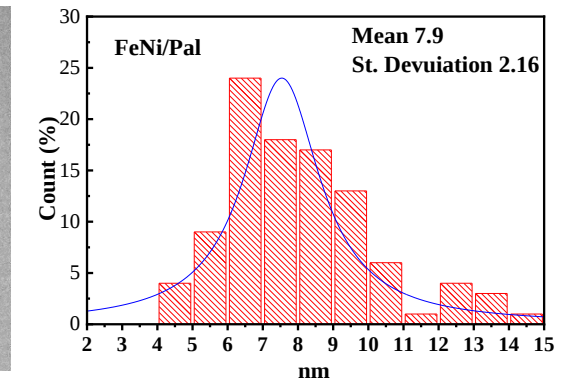
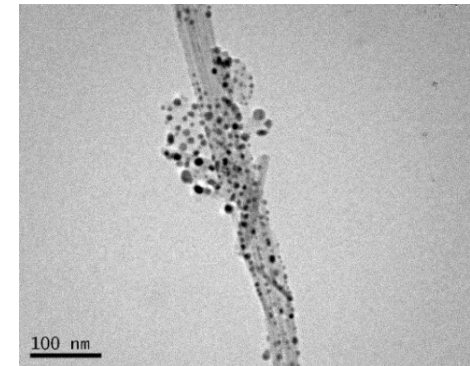
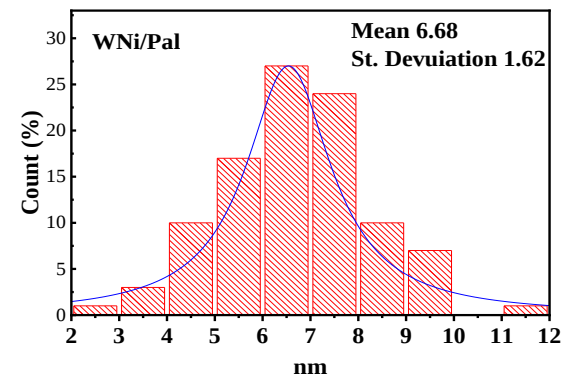
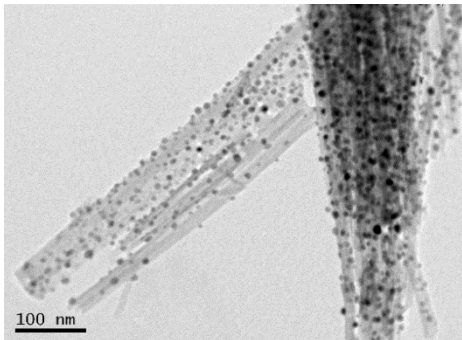
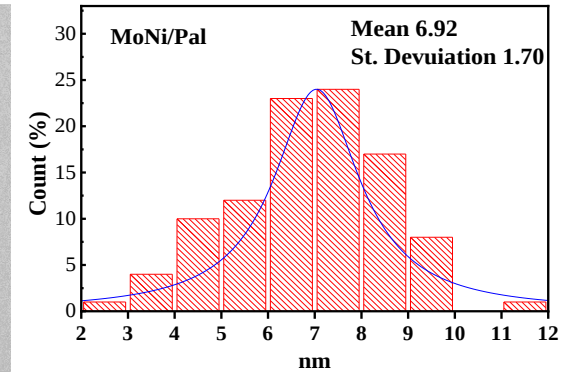
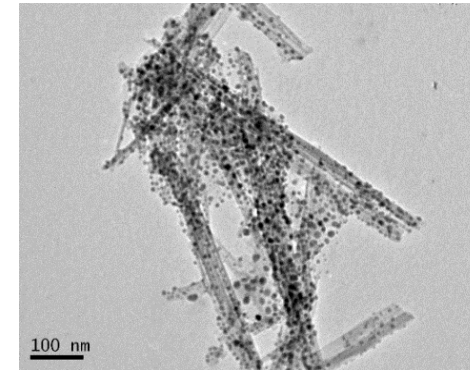
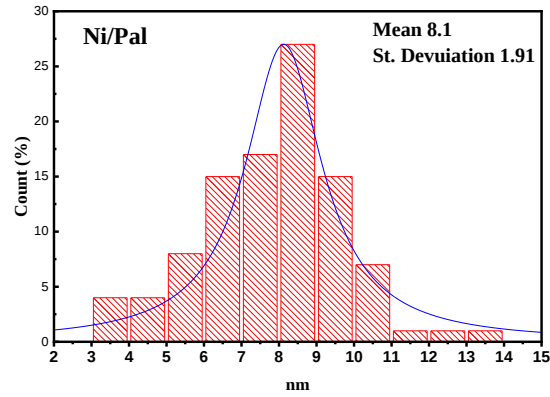
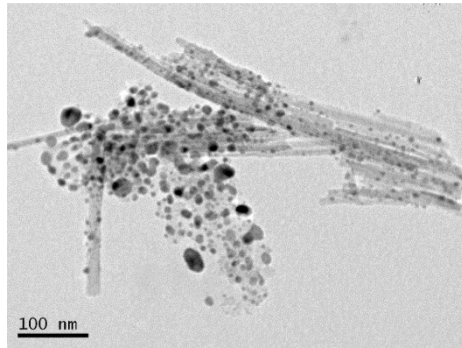
Δείγμα	MCS_{Ni^0} (nm)
Pal	-
Ni/Pal	8
MoNi/Pal	7.5
WNi/Pal	6.9
FeNi/Pal	7.3

Αποτελέσματα

- Νικέλιο κυρίως στη μεταλλική του μορφή.
- Οξείδιο του νικελίου εντοπίζεται μόνο στον Ni/Pal και WNi/Pal.
- Απουσία κορυφών που οφείλονται στο Mo, W και Fe.
- Η χρήση ενισχυτή μειώνει το μέγεθος του νικελίου.

Μορφολογία νικελικών καταλυτών

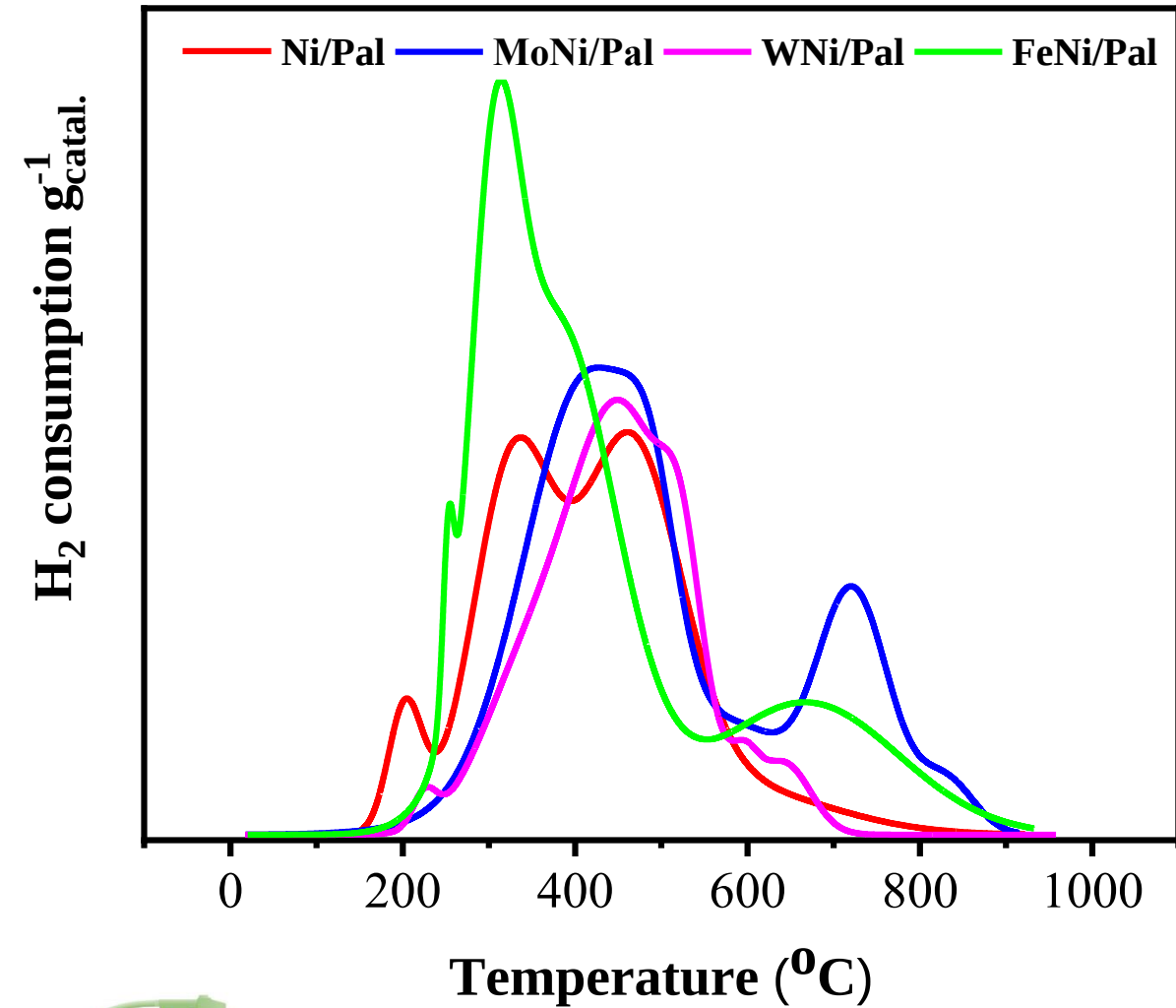
Αποτελέσματα

➤ Παλυγορσκίτης παρουσιάζει ινώδη μορφολογία.

➤ Σωματίδια νικελίου σφαιρικό σχήμα.

Αναγωγισιμότητα καταλυτών

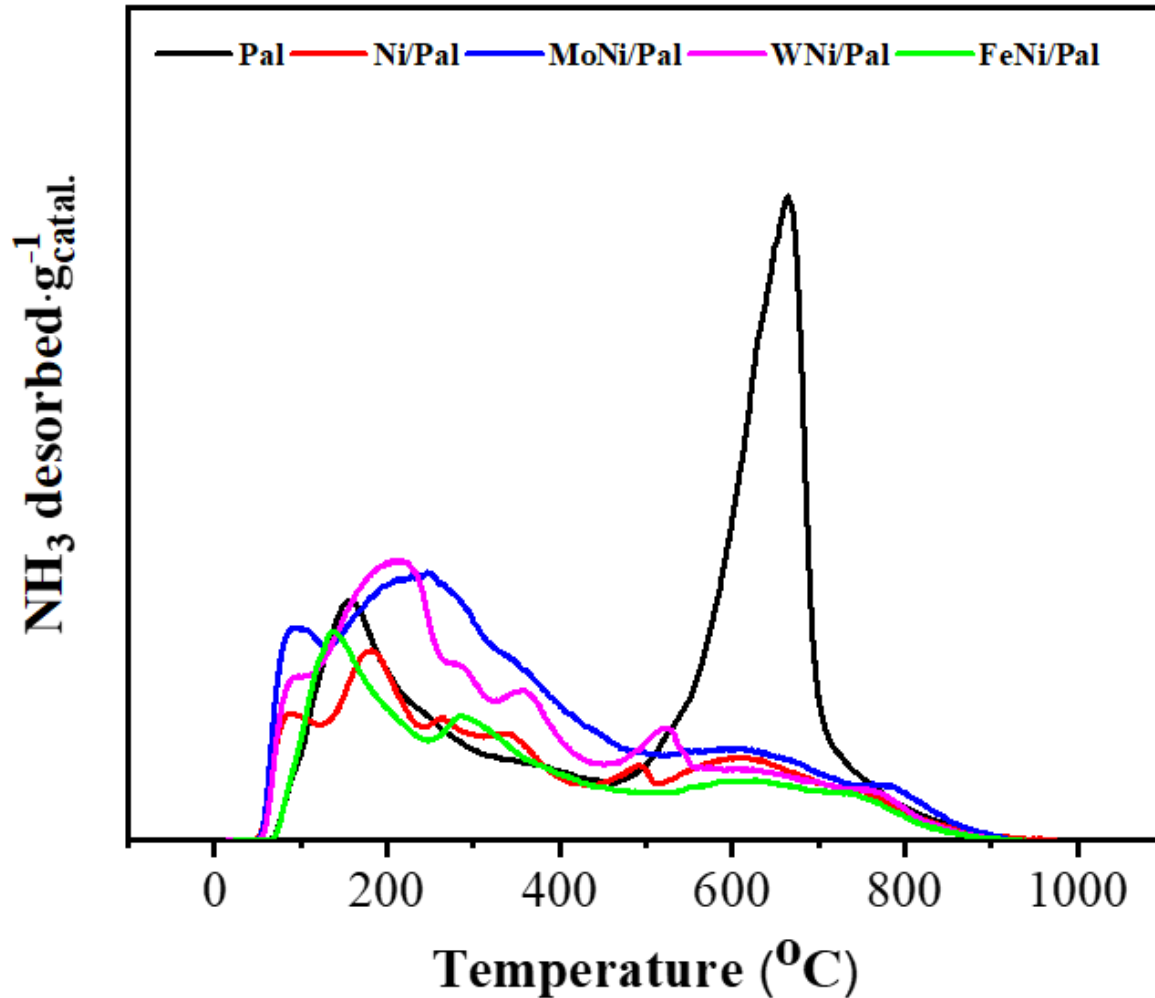

Αποτελέσματα

- Ni/Pal: 3 κορυφές αναγωγής $\sim 200, 330, 460^{\circ}\text{C}$.
- Απουσία πρώτης κορυφής στους διμεταλλικούς καταλύτες.
- Ισχυρή αλληλεπίδραση Mo και W με νικελική φάση- Mo αλληλεπιδρά ασθενέστερα σε σχέση με το W (πιο αναγωγίσιμο).
- Η κορυφή στους 720°C στον MoNi/Pal $\rightarrow$ Δεύτερο στάδιο αναγωγής MoO_x .
- Πάνω από τους 600°C στον WNi/Pal $\rightarrow$ αναγωγή των σωματιδίων NiO που αλληλεπιδρούν ισχυρά με το βολφράμιο και αναγωγή των WO_x .
- $300\text{-}550^{\circ}\text{C}$ αναγωγή Fe_2O_3 σε Fe_3O_4 , $600\text{-}800^{\circ}\text{C}$ αναγωγή Fe_3O_4 σε Fe.
- Fe ευνοεί αναγωγισιμότητα Ni.

Οξύτητα καταλυτών

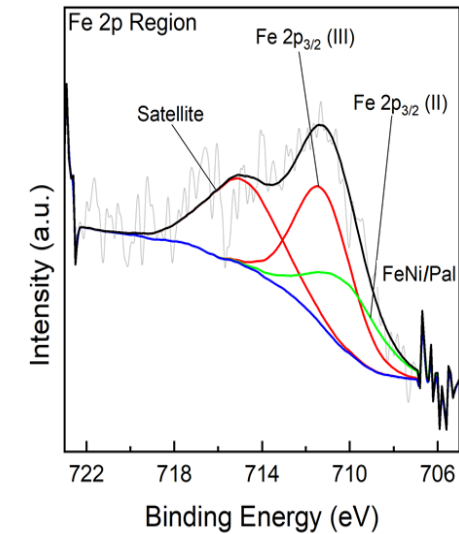
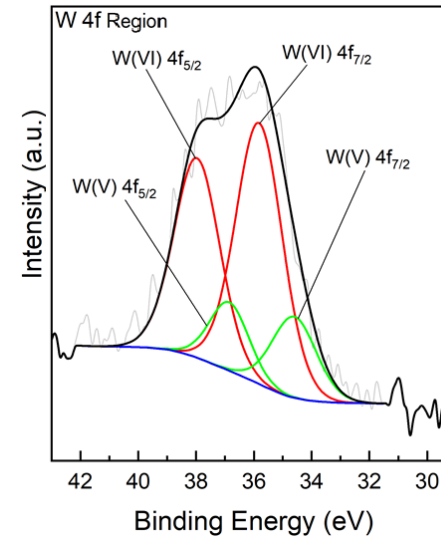
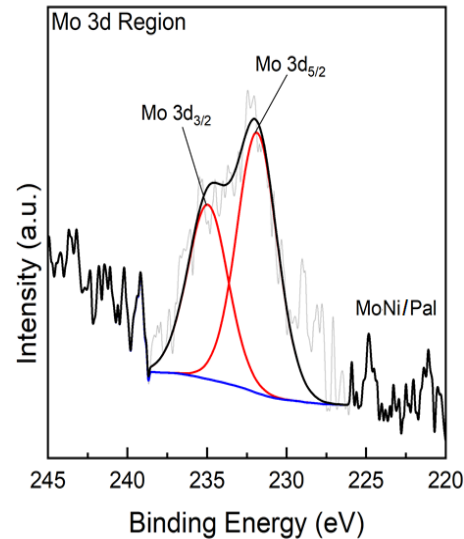
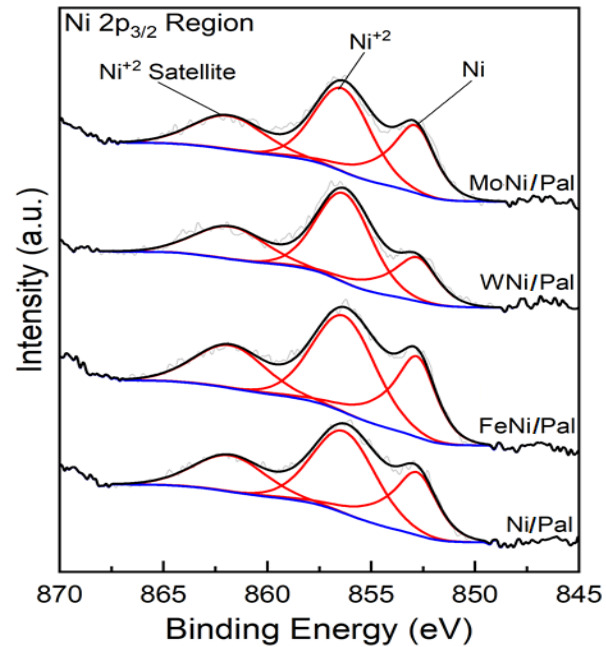

Αποτελέσματα

- Παρουσία ασθενών [$T_{des} < 300^{\circ}\text{C}$], μέτριων [$300^{\circ}\text{C} < T_{des} < 450^{\circ}\text{C}$] και ισχυρά όξινων θέσεων [$T_{des} > 450^{\circ}\text{C}$].
- Pal: 2 κορυφές ~ 150 and 660 °C.
- Παρουσία νικελίου η ισχυρή οξύτητα μειώνεται.
- Ni/Pal: μικρή αύξηση της ενδιάμεσης οξύτητας.
- MoNi/Pal και WNi/Pal: σημαντική αύξηση των μέτριας ισχύος όξινων θέσεων.
- FeNi/Pal: δεν διαφέρει σε σχέση με τον μονομεταλλικό.

Επιφανειακή ανάλυση καταλυτών

Αποτελέσματα

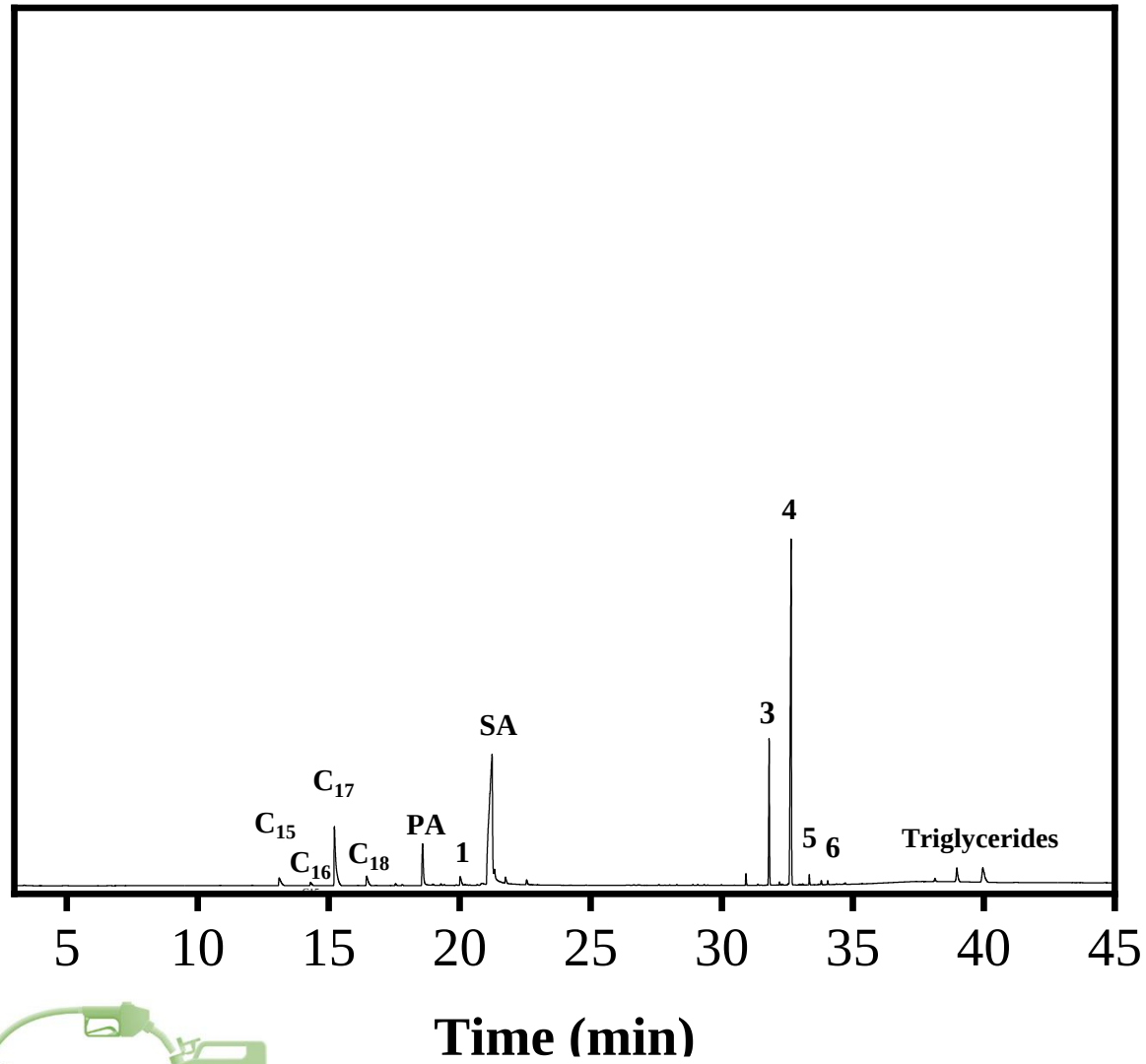
- Το Ni εμφανίζεται ως Ni⁰ και Ni²⁺ (πολύ καλά διεσπαρμένο, μη ανιχνεύσιμο από XRD και πιθανώς αναγώγιμο στις ισχυρά αναγωγικές συνθήκες της αντίδρασης).
- Ο μικρότερος λόγος Ni⁰/Ni²⁺ εμφανίζεται στον καταλύτη WNi/Pal.
- Το Mo εμφανίζεται στις οξειδωτικές βαθμίδες Mo⁵⁺ και Mo⁴⁺.
- Το W εμφανίζεται στις οξειδωτικές βαθμίδες W⁶⁺ (κυρίως) και W⁵⁺.
- Ο Fe εμφανίζεται στις οξειδωτικές βαθμίδες Fe³⁺ (κυρίως) και Fe²⁺.

Βελτιστοποίηση καταλύτη και συνθηκών αντίδρασης εκλεκτικής αποξυγόνωσης τηγανελαίων προς παραγωγή ανανεώσιμου ντίζελ.

Προϊόντα υγρής φάσης

Σύσταση υγρού προϊόντος

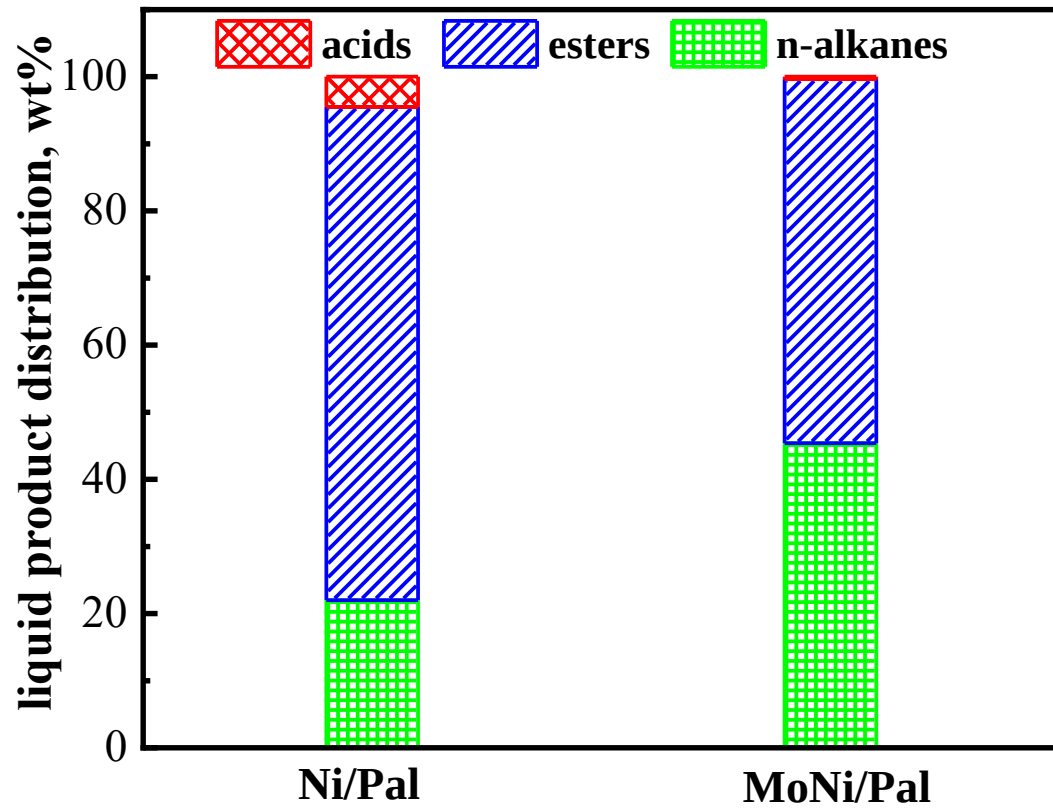
C₁₅ δεκαπεντάνιο
C₁₆ δεκαεξάνιο
C₁₇ δεκαεπτάνο
C₁₈ δεκαοκτάνιο

PA παλμιτικό οξύ
SA στεατικό οξύ
1 δεκαοκτανόλη
3,4,5,6 Εστέρες
Τριγλυκερίδια

Επίδραση προσθήκης ενισχυτή

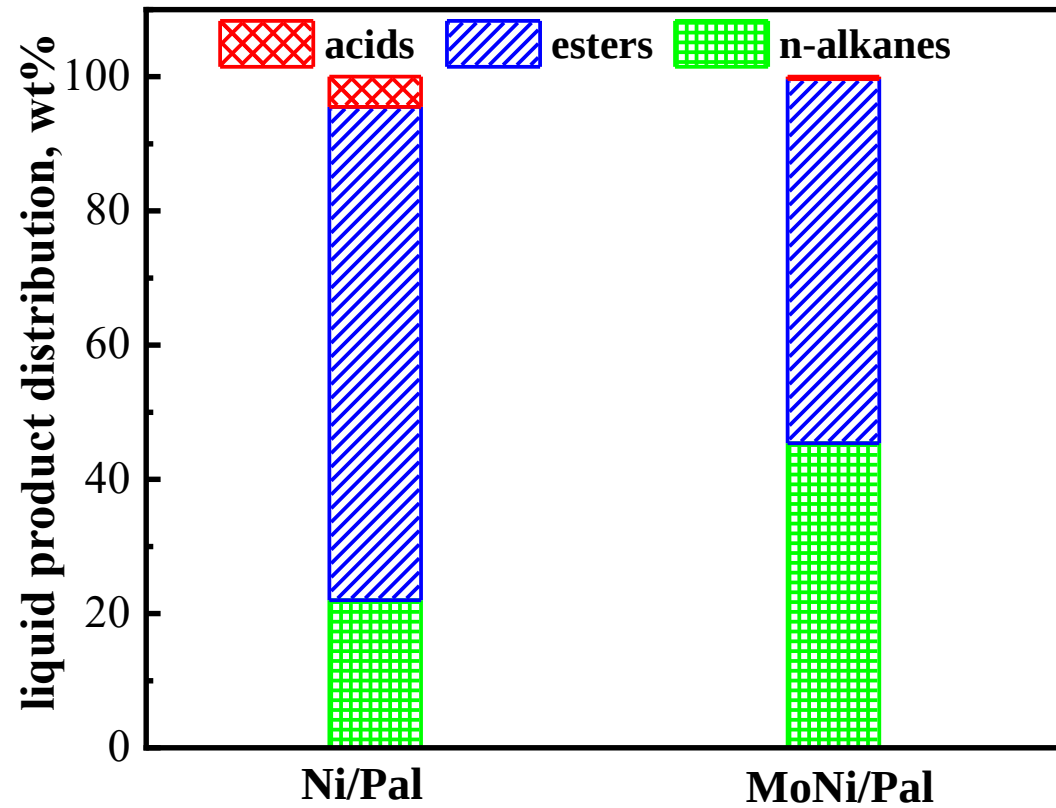
Διάγραμμα απόδοσης κύριων προϊόντων στο υγρό προϊόν μετά από 9h αντίδρασης παρουσία του Ni/Pal και MoNi/Pal (310 °C , 1 g καταλύτη ανά 100 mL WCO και 40 bar H₂).

Αποτελέσματα

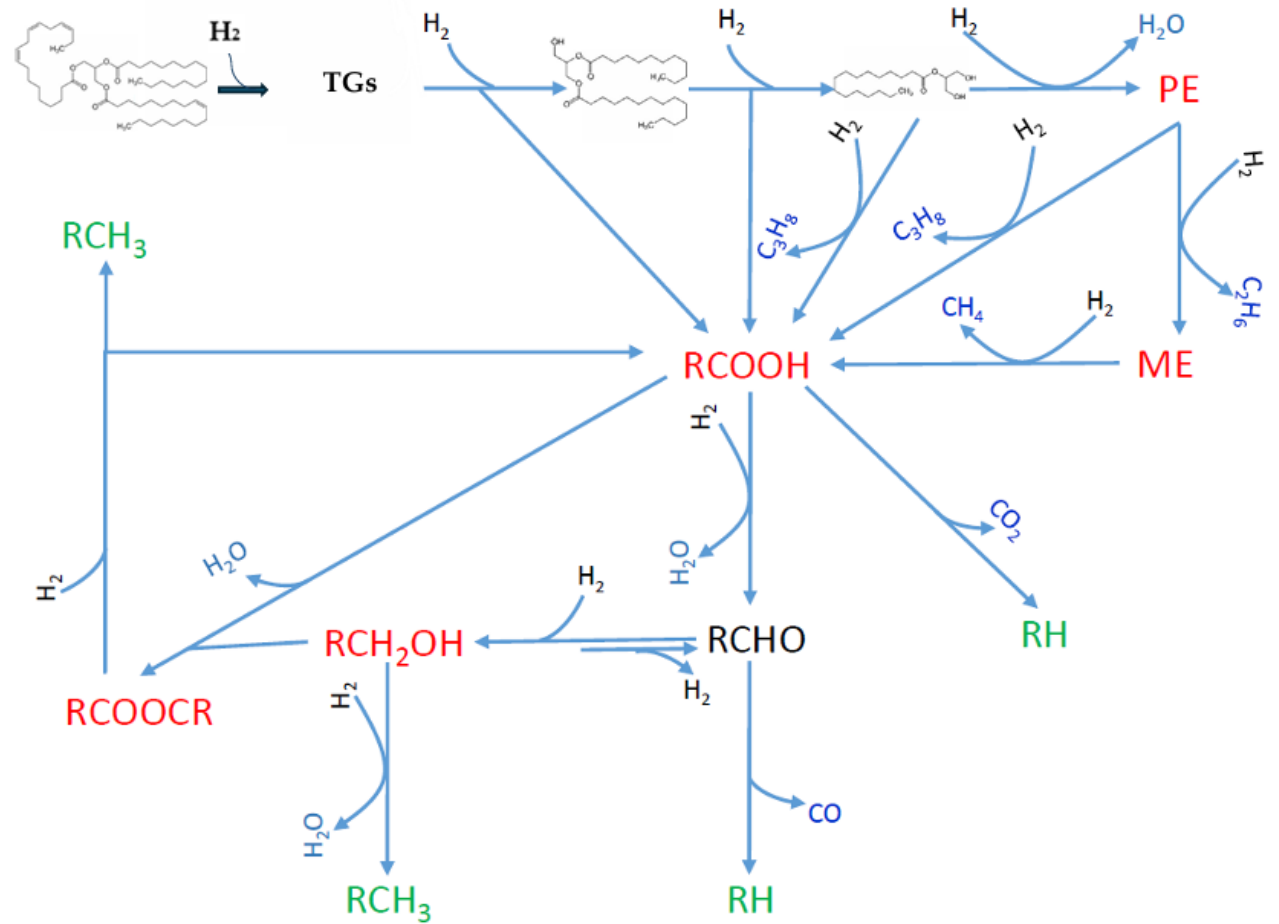
- Πλήρης μετατροπή τηγανελαίων μετά από εννέα ώρες αντίδρασης.
- Η προσθήκη του ενισχυτή διπλασίασε την απόδοση σε υδρογονάνθρακες στο υγρό προϊόν από 22 σε 45% κ .β. αποδεικνύοντας τη συνεργιστική δράση του.
- Τα είδη Mo προκαλούν μείωση της αναλογίας $(C_{15}+C_{17})/(C_{16}+C_{18})$ από 4.1 σε 3.9 → η αντίδραση SDO στην περίπτωση αυτή ενισχύει την HDO.

Επίδραση προσθήκης ενισχυτή

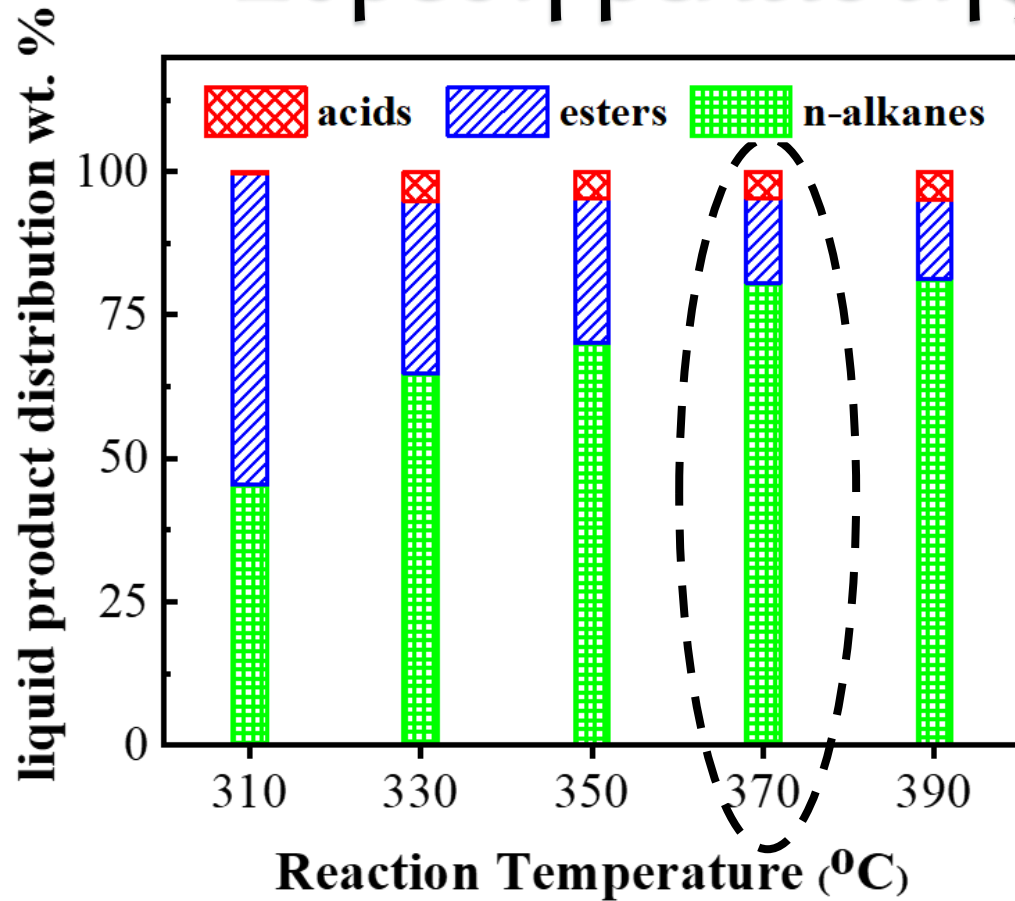
Διάγραμμα απόδοσης κύριων προϊόντων στο υγρό προϊόν μετά από 9h αντίδρασης παρουσία του Ni/Pal και MoNi/Pal (310 °C , 1 g καταλύτη ανά 100 mL WCO και 40 bar H₂).

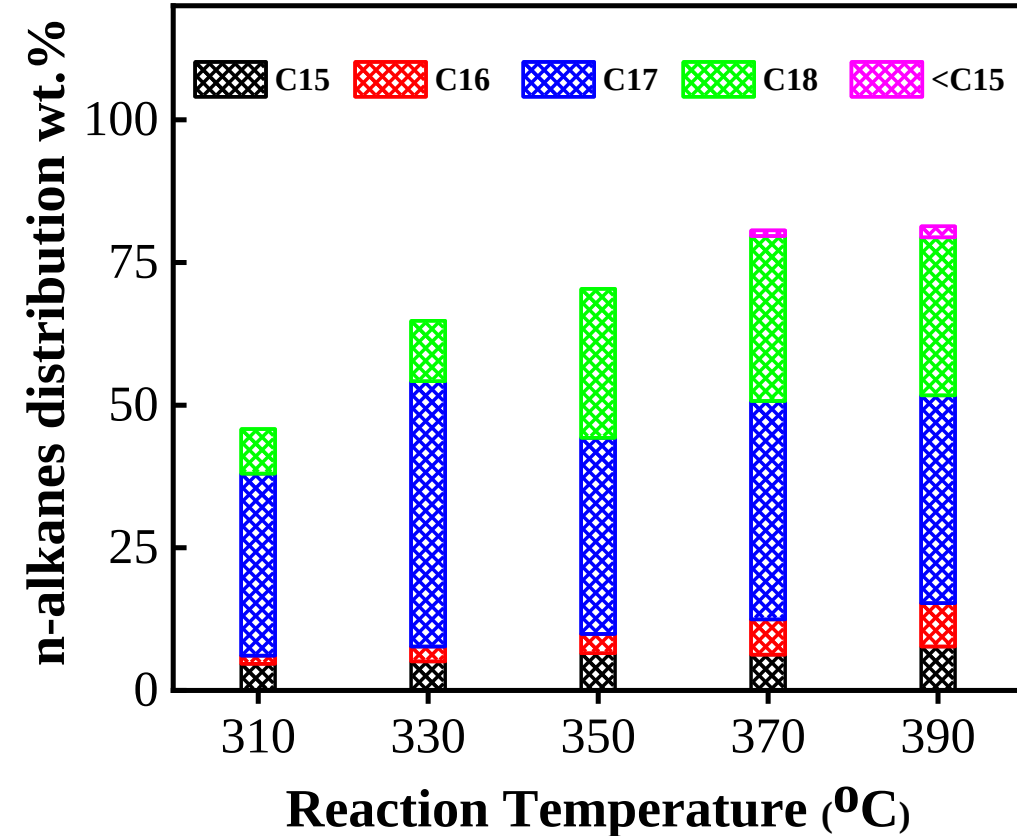
Δίκτυο αντιδράσεων SDO: τελικά προϊόντα
ενδιάμεσα προϊόντα
αέρια προϊόντα

Εύρεση βέλτιστης θερμοκρασίας αντίδρασης

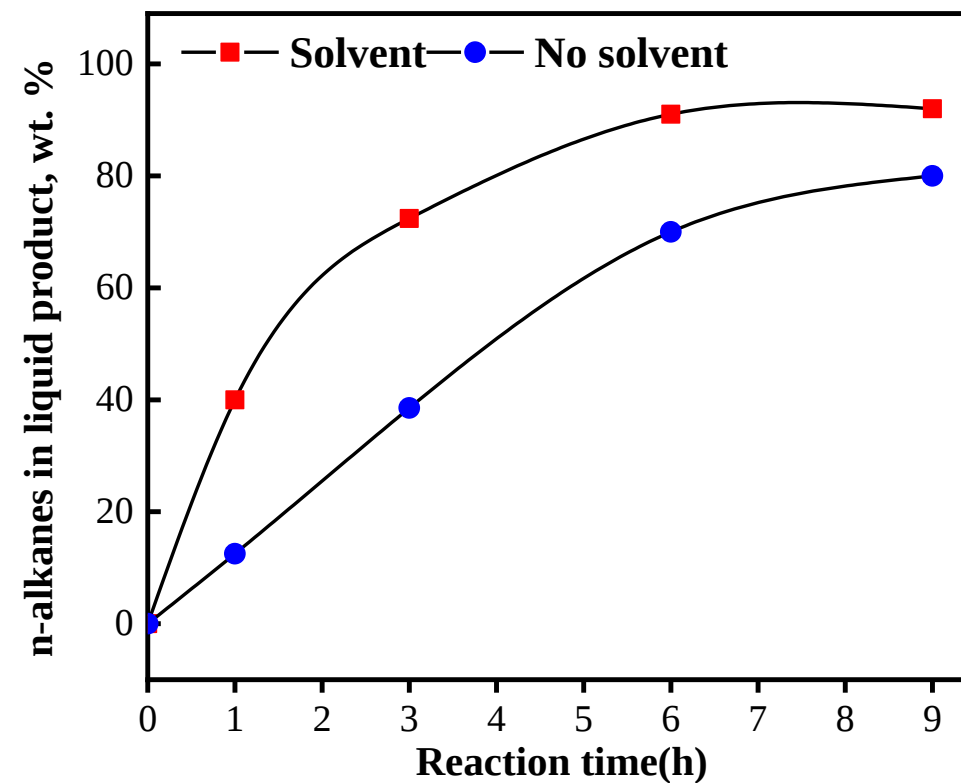
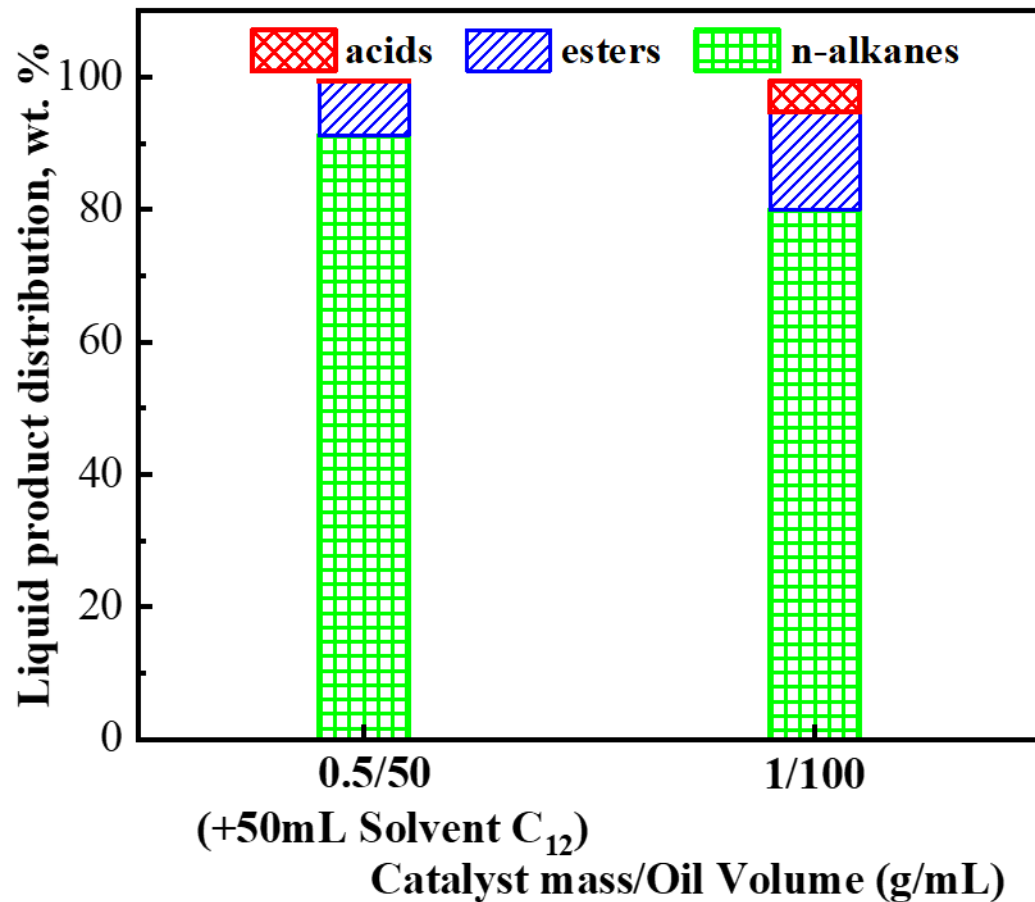
Κατανομή προϊόντων την 9η ώρα αντίδρασης παρουσία του MoNi/Pal σε T 310-390 °C, 1 g καταλύτη ανά 100 mL τηγανελαίων, 40 bar H₂.

Κατανομή υδρογονανθράκων την 9η ώρα αντίδρασης παρουσία του MoNi/Pal σε T 310-390 °C, 1 g καταλύτη ανά 100 mL τηγανελαίων, 40 bar H₂.

Επίδραση διαλύτη

Αποτελέσματα

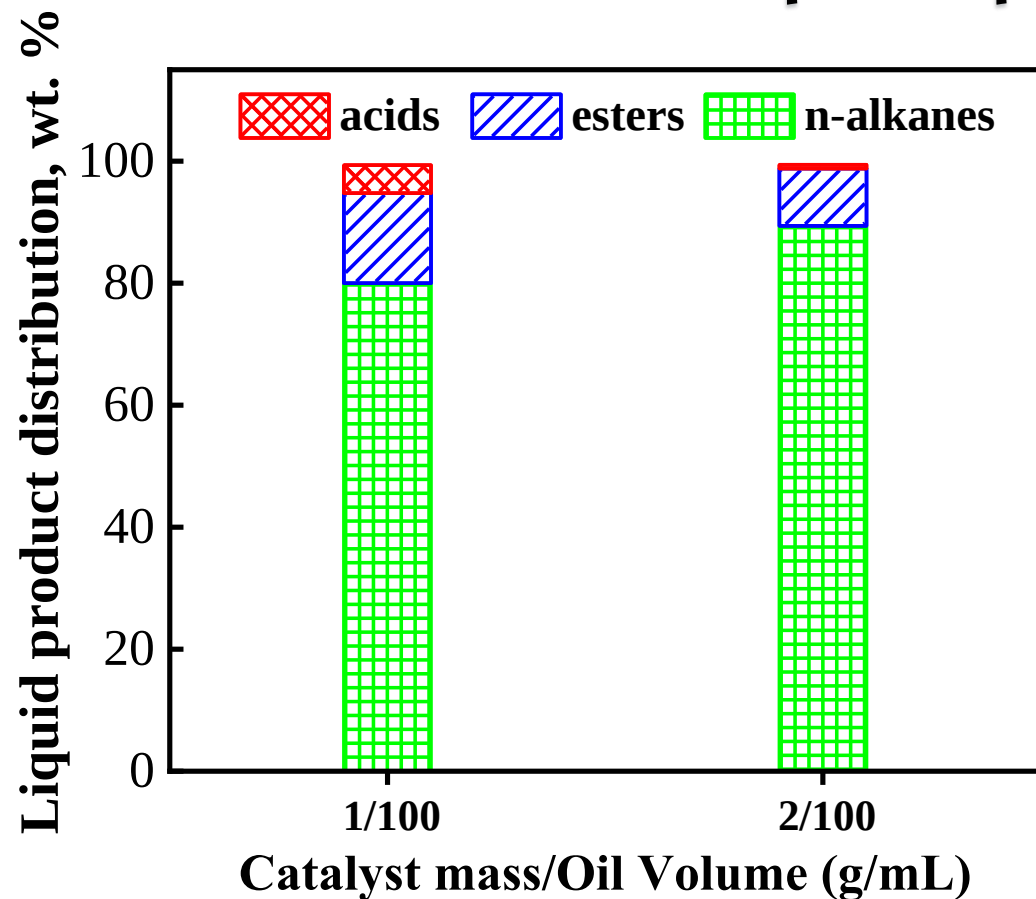
Κατανομή προϊόντων στο υγρό προϊόν την 9η ώρα αντίδρασης με χρήση του MoNi/Pal παρουσία και απουσία διαλύτη (δωδεκανίιο) στους 370 °C.

➤ 81% κ.β. οι υδρογονάνθρακες στο υγρό προϊόν απουσία διαλύτη ενώ 91% παρουσία δωδεκανίου.

➤ Αραίωση αντιδρώντος: ↓ ανεπιθύμητης εστεροποίησης

Επίδραση ποσότητας καταλύτη

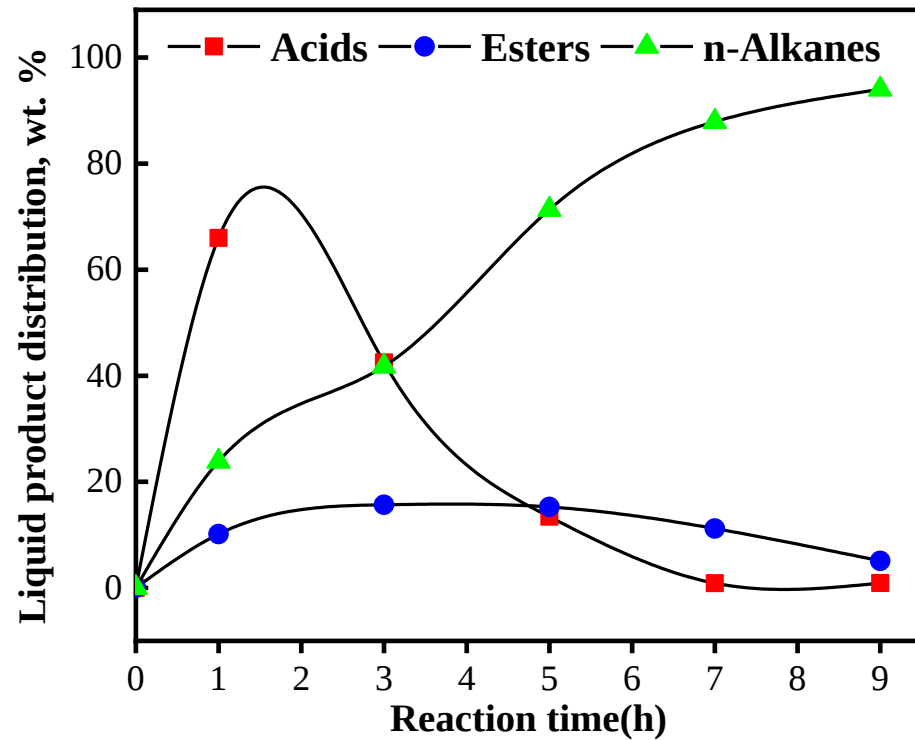
Σύσταση υγρού προϊόντος παρουσία καταλύτη MoNi/Pal την 9η ώρα αντίδρασης (Συνθήκες αντίδρασης: 1-2 g καταλύτη ανά 100 mL τηγανελαιών, 370 °C , 40 bar H₂).

Αποτελέσματα

- Ο διπλασιασμός της ποσότητας του καταλύτη οδήγησε σε αύξηση των υδρογονανθράκων στη περιοχή του ντίζελ από 81 σε 94% κ.β.

Κινητική MoNi/Pal

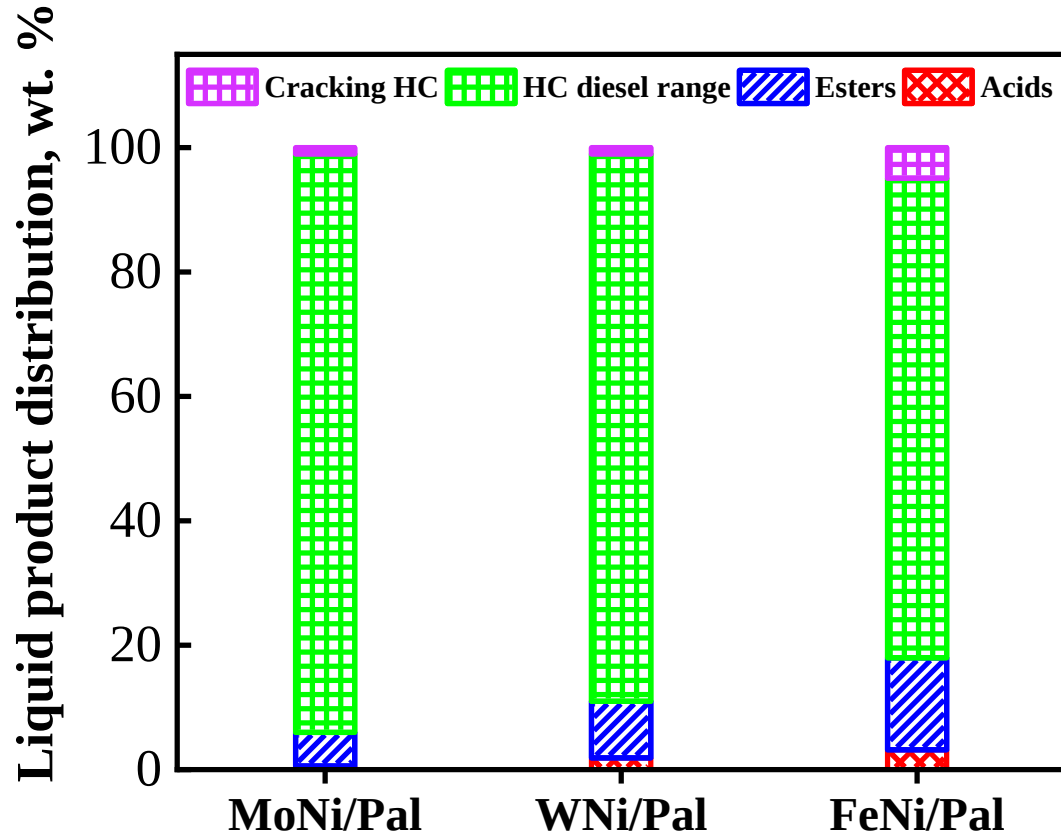
Αποτελέσματα

- Πλήρης μετατροπή της πρώτης ύλης από την 1^η ώρα αντίδρασης.
- Οξέα εμφανίζουν μέγιστο τα πρώτες ώρες τις αντίδρασης και έπειτα μειώνονται μέχρι σχεδόν να μηδενιστούν την ένατη ώρα της αντίδρασης.
- Δεν ευνοείται η εστεροποίηση των ενδιάμεσων οξέων με τις αλκοόλες.

Κινητική της SDO τηγανελαιών παρουσία καταλύτη MoNi/Pal. (Συνθήκες αντίδρασης: 2 g καταλύτη ανά 100 mL τηγανελαιών, 370 °C , 40 bar H₂ με ροή 100 mL/min).

Επίδραση της φύσης του ενισχυτή στην παραγωγή πράσινου ντίζελ

Αποτελέσματα

- WNi/Pal (~89%) παρόμοια σύσταση υγρού προϊόντος με εκείνη του MoNi/Pal (~94%).
  - Η ενισχυτική δράση του W: υψηλή ειδική επιφάνεια, καλή διασπορά της μεταλλικής φάσης νικελίου, μέτρια οξύτητα του καταλύτη και κενές θέσεις οξυγόνου που βρίσκονται στα WO_x .
  - FeNi/Pal: ~82% κ.β HC όμως το 5% < C₁₅.
- Εμφάνισε ικανοποιητική ειδική επιφάνεια, μικρά σωματίδια νικελίου αλλά μικρή οξύτητα

Κατανομή προϊόντων στο υγρό προϊόν την 9η ώρα αντίδρασης με χρήση των διαφορετικών διμεταλλικών καταλυτών (2 g καταλύτη ανά 100 mL τηγανελαίων, 370 °C, 40 bar H₂ με ροή 100 mL/min και 9 ώρες αντίδρασης).

Χαρακτηρισμός χρησιμοποιημένων καταλυτών

Δείγμα	Ειδική Επιφάνεια (m ² /g)	Ειδικός Όγκος πόρων (cm ³ /g)	Μέση διάμετρος πόρων (nm)	Μέγεθος κρυσταλλίτη Ni ^o	C (% κ.β.)
SPMoNi/Pal	107 (133)	0.37	14	9.6 (7.5)	3.2
SPWNi/Pal	91 (137)	0.33	15	10 (6.9)	4
SPFeNi/Pal	94 (123)	0.43	13	9 (7.3)	5

Μειώθηκε η SSA των καταλυτών

Αυξήθηκε ελαφρώς η μέση διάμετρος
πόρων
(Φρέσκοι 12-13 nm)

Αυξήθηκε το μέγεθος του
κρυσταλλίτη Ni

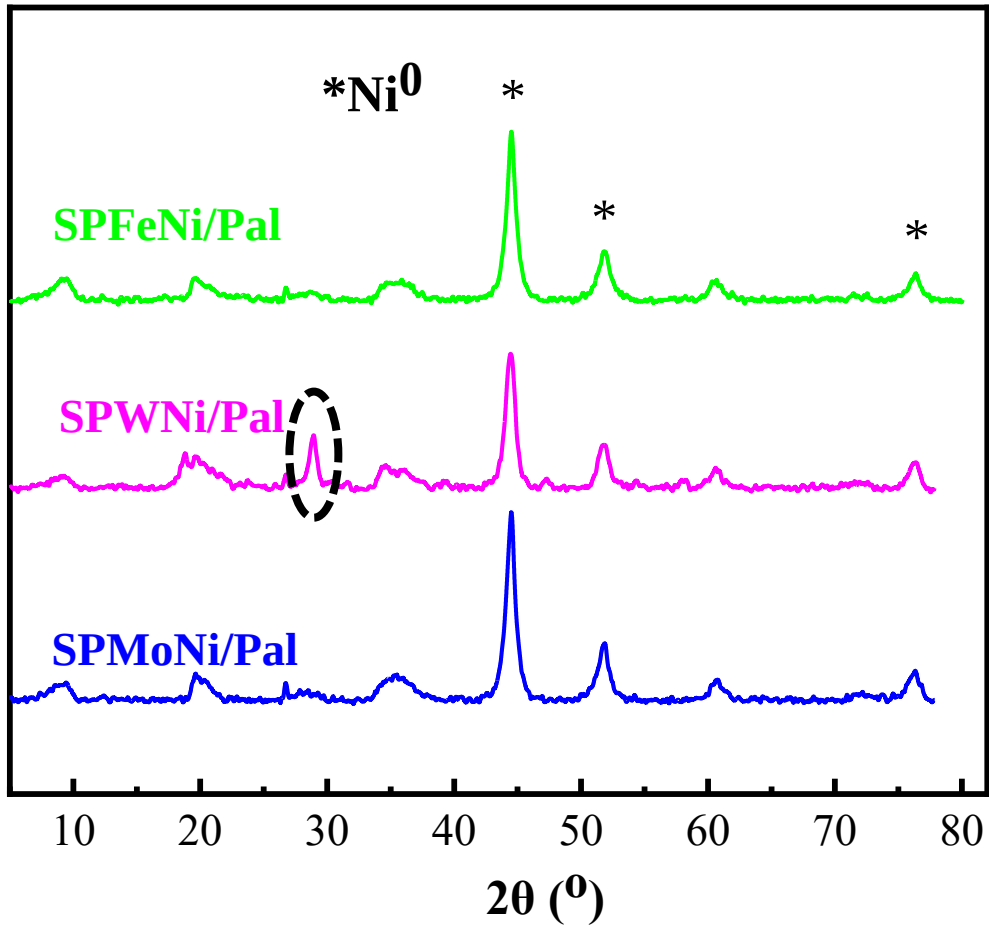

Όχι εκτεταμένη εναπόθεση
άνθρακα

*Οι τιμές στις παρενθέσεις αφορούν τους φρέσκους καταλύτες

Χαρακτηρισμός χρησιμοποιημένων καταλυτών

Το νικέλιο παραμένει σε μεταλλική μορφή μετά την καταλυτική αντίδραση καθώς το περιβάλλον διεξαγωγής της αντίδρασης είναι πολύ αναγωγικό.

Νέα κορυφή στον χρησιμοποιημένο καταλύτη SPWNi/Pal σε $2\theta = 29^\circ \rightarrow$ σχηματισμό ενός συμπλόκου W-Ca ($CaWO_4$) λόγω της ύπαρξης ασβεστίου στα WCO.

Συμπεράσματα

Οι ενισχυμένοι καταλύτες νικελίου με φορέα το ορυκτό αποδείχθηκε πως μπορούν να χρησιμοποιηθούν με επιτυχία ως χαμηλού κόστους καταλύτες για την παραγωγή πράσινου ντίζελ από απόβλητα μαγειρικά έλαια.

Η βέλτιστη θερμοκρασία αντίδρασης για τη μετατροπή των τηγανελαίων σε υδρογονάνθρακες βρέθηκε να είναι οι 370 °C ενώ η βέλτιστη ποσότητα καταλύτη τα 2 g ανά 100 mL με χρήση του MoNi/Pal. Επιτεύχθηκε παραγωγή HC 94% κ.β. στο υγρό προϊόν

Ο καλύτερος ενισχυτής είναι το Mo έναντι του W και Fe, αλλά ο Fe δείχνει πολύ ελκυστικός λόγω πολύ χαμηλού κόστους.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ